ואחתיה בי קברי וקרי ביה אלפא שפורי בארבעין יומין אזיל עביד הכי פקע כדא ומית אלמא מאי שפורי שנפרעין ממנו מאי תברא אמר רב יצחק בריה דרב יהודה תברי בתי רמי דתניא א אמר רבן שמעון בן גמליאל כל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני: והנזיר והמצורע מטומאתו לטהרתו: בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא בשלא היה להם פנאי או דלמא אף בשהיה להם פנאי אמר ליה תנינא כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד בשלא היה להם פנאי אבל היה להם פנאי אסורים ב נזיר ומצורע אע"פ שהיה להם פנאי מותרים שלא ישהו קרבנותיהן תנא הכהן והאבל מותרין בגילוח האי אבל היכי דמי אילימא שחל שמיני שלו בערב הרגל ג איבעי ליה לגלוחי בערב הרגל אלא שחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל ד איבעי ליה לגלוחי ערב שבת דאמר רב חסדא אמר רבינא בר שילא ה הלכה כאבא שאול ומודים חכמים לאבא שאול בשחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל שמותר לגלח בערב שבת לא צריכא ו שחל שביעי שלו להיות בשבת ערב הרגל תנא ברא סבר לה כאבא שאול דאמר ז מקצת היום ככולו ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן וכיון דשבת הוי אנוס הוא תנא דידן סבר לה כרבנן דאמרי לא אמרינן מקצת היום ככולו ואכתי לא שלים אבילות דשבעה האי כהן היכי דמי אילימא דשלים משמרתו ערב הרגל איבעי ליה לגלוחי ערב הרגל לא צריכא ח דשלים משמרתו ברגל תנא דידן סבר כיון דתנן ט בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוות באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים כמאן דלא שלים משמרתו ברגל דמי ותנא ברא סבר אע"ג דשייך בהנך משמרות משמרתיה מיהא שלימא ליה תנו רבנן כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלן והתניא אסורים אמר רב חסדא אמר רב שילא כי תניא הכא מותרין בשתכפוהו אבליו אי בשתכפוהו אבליו מאי איריא כל אלו שאמרו אפי' כולי עלמא נמי דתניא כ תכפוהו אבליו זה אחר זה הכביד שערו מיקל בתער ל ומכבס כסותו במים הא אתמר עלה אמר רב חסדא מ בתער ולא במספרים נ במים ולא בנתר ולא באהל אמר רב חסדא זאת אומרת ס אבל אסור בתכבוסת ת"ר כשם שאמרו אסור לגלח במועד כך אסור ליטול צפורנים במועד דברי ר' יהודה ורבי יוסי מתיר וכשם שאמרו אבל אסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול צפורנים בימי אבלו דברי רבי יהודה ורבי יוסי מתיר אמר עולא הלכה כרבי יהודה באבל והלכה כרבי יוסי במועד שמואל אמר

הלכה

רש"י

ט) **ואחתיה בכדא.** תקע בתוך הכד ולא ישמעו: **בי קברי.** דלא שכיחי תמן אינשי: **וקרי ביה.** כלומר תקע ביה אלפין שיפורי: **מאי תברי.** למה תוקעין תקיעה ושברים: **תברי בתי רמי.** כלומר שמתא משבר בתים גבוהים: **בשלא היה להן פנאי.** דדוקא נקט שעלו מטומאתם ברגל לפיכך מגלחין שלא היה להן פנאי לגלח דעדיין לא עלו מטומאתן: **או דלמא אע"פ שהיה להם פנאי.** ולא גילחו קודם המועד מותרים לגלח במועד: **שלא ישהו קרבנותיהן.** בתגלחתן עד לאחר הרגל דנזיר ומצורע אין מביאין קרבנותיהן עד לאחר גילוח כדכתיב בהו קראי הלכך לא קנסינן להו בדלא עבדי מקמי רגל דזימנין דלא עביד קמי רגל א) ומיאסרי להו במועד נמצא שמשהין הקרבנות ואינן קריבין ביום השמיני בזמנן לפיכך אמרו מגלח במועד דמוטב לקרב זמן הקרבה ולא לאחר: **איבעי ליה לגלוחי ערב הרגל.** דתנן מתניתין (לקמן דף יט.) הקובר מתו שמונה ימים קודם הרגל בטלו ממנו גזרת ל' יום ומותר בגילוח הואיל וכבר התחיל יום אחד מן השלשים וזה הואיל ולא גילח ערב הרגל לא יגלח ברגל: **בשבת ערב הרגל.** והוי אנוס דלא מצי לגלח בשמיני ערב הרגל להכי מגלח ברגל: **איבעי ליה לגלוחי ערב שבת.** שהוא שביעי: **הלכה כאבא שאול.** דאפילו לא קבר אלא שבעה ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזרת שלשים: **ומודים חכמים לאבא שאול.** אע"ג דבעו שמונה: **בשחל שמיני להיות בשבת ערב הרגל.** דהוי אנוס: **שמותר לגלח בערב שבת.** שהוא שביעי: **האי תנא דברייתא.** דתני אבל מגלח במועד: **סבר כאבא שאול.** דיום שביעי עולה לכאן ולכאן לשבעה ולשלשים וכיון דכבר התחילו שלשים איבעי ליה לגלוחי קודם הרגל אלא דשבת הוי ואנוס הוא להכי מגלח במועד: **ותנא דידן.** דתני אלו מגלחין ברגל ולא אבל: **סבר כרבנן דאמרי לא אמרינן מקצת היום ככולו.** אלא שבעה שלימין בעינן ואכתי לא שלים אבילות דשבעה קודם הרגל ולא הוי אנוס דאפי' לא הוי שבת לא מצי לגלח להכי אינו מגלח במועד: **דשלים משמרתו ערב הרגל.** בשבת דלעולם לא שלמה משמרה אלא בשבת: **איבעי ליה לגלוחי ערב הרגל.** כלומר בערב שבת שהוא ערב הרגל דהא אמרינן (לעיל דף יד.) אנשי משמר אסורין בגילוח ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת: **דשלים משמרה ברגל.** כגון דהוי יום חמישי יום ראשון של רגל דלא מצי לגלח דהוי י"ט ושלים משמרתו בשבת שהוא יום שלישי לרגל: **תנא דידן.** דאמר אינו מגלח במועד: **סבר כיון דתנן בשלשה פרקים.** בשלשה רגלים כל המשמרות שוים אכתי כמאן דלא שלים משמרתו דמי ועדיין יש לו חלק באימורי רגלים ולא שלים משמרתו בכל הרגל להכי אינו מגלח ברגל כדתנן אנשי משמר אסורין לגלח: **ותנא ברא.** דאמר מותרין לגלח: **אע"ג דשייך בהנך משמרות.** י)[שלים] עיקר משמרתו דידיה להכי מותר בגילוח: **הא אתמר עלה.** הא דתני תכפוהו אבליו מיקל בתער ולא במספרים וקאתי ברייתא דכל הני שמותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלו כשתכפוהו אבליו ומגלח במספרים: **זאת אומרת.** מדתני תכפוהו אבליו מכבס כסותו מכלל דשאר אבל אסור בתכבוסת:

הלכה

תוספות

שלא ישהו קרבנותיהן. אע"ג דתגלחת דנזיר לא מעכבא י) מכל מקום רגיל הוא לגלח דמצוה הוא לגלח ולשלוח שערו תחת הדוד א: **בשחל** שמיני בשבת. ב כגון שמע שמועה בשבת דקבורתו לא היה בשבת ובירושלמי מוקי לה כשגררתו חיה ונתייאשו לבקש דמונין לו משעה שנתייאשו:

ותנא דידן סבר לה כרבנן. ואין להקשות מ"מ יגלח ע"ש כמו חל שבעה שלו בערב שבת ערב הרגל דשרו רבנן לגלח ג ואע"ג דלית להו מקצת היום ככולו באבילות דהתם נשלם האבילות קודם יו"ט ד אע"ג דמגלח קודם שנשלם דהא לית להו מקצת היום ככולו באבילות והכא מיהא אית להו משום כבוד יו"ט דאשכחן (יומא דף ו:) בזב וזבה דהויא מקצת היום ככולו אבל כשיש עדיין ימי אבילות לא ה אבל תימה (ב) דהיכי אסרינן מהאי דלא תני מתניתין האבל והכהן מותרים לגלח משום דלית ליה פנאי ו והא מיבעיא לעיל (דף יד.) באבדה לו אבידה ולא פשיט מדלא תני לה ס דאיכא למימר תנא ושייר כמו כן הכי תני ושייר ויש לומר כיון דאשכחנא פלוגתא דאבא שאול ורבנן באבל אית לן למימר דתנא דמתני' ובריייתא בהכי פליגי ז וכיון דבאבל פליגי בכהן נמי פליגי:

זאת אומרת אבל אסור בתכבוסת. וא"ת פשיטא דהא אפי' שאר מלאכות אסור וי"ל משום דקתני לקמן (דף כא.) אלו דברים שאבל אסור בהן ולא קתני תכבוסת אי נמי תכבוסת ח ט) (חייב) קאמר ט:

ה"ג **ושמואל** אמר הלכה כר' יוסי בזו ובזו

דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל. וא"ת י בעירובין (דף מו. ושם) דאמר מ) שמואל הלכה כדברי המיקל בעירוב ואמר נמי הלכה כרבי יוחנן בן נורי יא ומקשה התם תרתי למה לי (ג) כו' וי"ל איצטריך הכא לאפוקי מדעולא וא"ת וכיון דאית ליה לשמואל רבי יהודה ור' יוסי הלכה כרבי יוסי כדאמרינן פרק מי שהוציאוהו (שם:) למה ליה למימר הכא הלכה כרבי יוסי וי"ל לאפוקי מדעולא ואעולא לא קשיא מידי מהתם דהיכא דאתמר אתמר כדאמר התם:

ואיסתייעא

עין משפט נר מצוה

עז א מיי' פ"ז מהלכות יו"ט הלכה יט סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תקלא סעי' ד:
עח ב מיי' שם:
עט ג ד ה מיי' פ"י מהלכות אבל הל' ז טוש"ע י"ד סימן שצט סעיף ג [וטוש"ע א"ח סי' תקמח סעי' ח]:
פ ו ז מיי' שם ופ"ז מהלכות יו"ט הלכה יח טוש"ע א"ח סימן תקלא סעיף ז וטוש"ע י"ד סימן שצט סעיף ג:
פא ח מיי' פ"ז מהלכות יו"ט הלכה יט ופ"א מהלכות ביאת מקדש הלכה יג:
פב ט מיי' פ"ד מהל' כלי המקדש הלכה ד ה:
פג י כ מיי' פ"ו מהל' אבל הל' יג טוש"ע י"ד סימן של סעיף ג:
פד ל מיי' שם טוש"ע י"ד סימן שפט סעיף א:
פה מ מיי' שם טוש"ע י"ד סי' של סעי' ג:
פו נ מיי' שם טוש"ע י"ד סימן שפט סעיף א:
פז ס מיי' פ"ז מהלכות יו"ט הלכה כ טוש"ע א"ח סי' תקלב סעיף א:

רבינו חננאל

דבני מערבא מימנו אנגדא דצורבא מרבנן, ולא מימנו אשמותיה, אלא מכסין אותו. מאי שמתא. רב אמר שם מיתה, כלומר מיתה בה. ושמואל אמר שם תהא, כלומר שם תיתי, כדכתיב ובאה אל בית הגנב וגו'. אמר אבוה דשמואל ומהניא כי טחיה בתנורא, כלומר אינה יוצאה משם לעולם. ופליגא דריש לקיש דאמר, כשם שנכנסת ברמ"ח איברים כדכתיב והיית חרם, חרם בגימטריא רמ"ח הוי, כך יוצאה ברמ"ח איברים שנאמר ברוגז רחם תזכור. רחם בגימטריא רמ"ח הוי. אמר רב יוסף שדי שמתא אגנובתא דכלבתא, והיא דידה עבדה. ההוא כלבא דהוה אכיל מסאני דרבנן ולא הוו ידעי, שמתא מאן דעבד הא מילתא. איתליה נורא בגנובתיה ואכלתיה. ההוא אלמא דהוה מצער ההוא צורבא מרבנן כו'. והאידנא נמי מאן דבעי הכי כרב יוסף רשאי. **מאי שיפורא,** אמר רבא שנפרעין ממנו. מאי תברי, תברי בתי. **תניא** אמר רבן שמעון בן גמליאל כל מקום שנתנו חכמים עיניהם בו, או מיתה או עוני. **ירושלמי** ר' יהושע בן לוי זמין ליה לחד בר נש ג' זימני ולא אשגח ביה, אמר אילולי דלא חרמית בר נש מן יומא הוינא מחרים ליה, שעל כ"ד דברים מנדין, על כבוד הרב, וזה אחד מהן, שנא' וכל אשר לא יבא לשלשת הימים, וכתיב ביה יבדל מקהל הגולה. אמר ר' יצחק אית סגי מינהון מבדרן במתני'. **בתעניות** שלח לו שמעון בן שטח צריך אתה נידוי, שאילו א) לא נגזרה גזרה בשני אליהו כו'. **בראש השנה** שלח לו רבן גמליאל כל המעכב את הרבים מעשות מצוה ב) צריך נידוי. **בפסחים** אילמלי תודוס אתה גוזרן עליך נידוי. **תנן** את מי נידו את אלעזר בן הנד שפיקפק בטהרת ידים. הדא אמרה המפקפק אפי' בדבר מדברי סופרים צריך נידוי. **בעדיות** דכמה השקוה. מהו דכמה, דכוותה. פי' גרים שכמותה השקוה. כלומר גינה שמעיה ואבטליון ונידוהו ומת בנדויו וסקלו [בית דין] את ארונו. הדא אמרה המבזה זקן אפילו לאחר מיתה צריך נידוי אמר ר' יוסי נמנו וגמרו לכשיחזור מקרבין אותו. **אמתא** חזת לחד ספר מחי ינוקא יותר מן צרכיה, אמרה יהא ההוא גברא מוחרם. שאלו לר' אחא ואמר צריך למיחש על גרמיה, הדא אמרה העושה דבר שלא כשורה צריך נידוי. **ר' יעקב** בר אביי בשם רב ששת, נמנו באושא שלא לנדות זקן, כר' אבהו דאמר זקן שאירע בו דבר אין מורידין אותו מגדולתו, אלא אומרים לו הכבד ושב בביתך. וזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו, נוהגין בו [כ]קדושת הארון. ששימש הלוחות. **ר' חייא** בשם ר' יוחנן זקן שנידה לעצמו אפילו כהלכה אין נידויו נידוי. **בימי ר' ירמיה** אתת עקא על טבראי, שלח בעי מנרתא דכספא גבי ר' יעקב בר' אבון, שלח ליה עדיין לא (שלח) [שב] ר' ירמיה מרעתו, ובקש לנדותו. ואמר ליה ר' חייא בר יצחק עטושיא שמעתי שאין מנדין זקן אלא אם [כן] עשה כירבעם בן נבט וחביריו, שהעמידו עגלים. אמר ליה מי שאמר דכמה השקוה ונידוהו, כירבעם בן נבט עשה. ונדון אילין לאילין, וחששו אילין לאילין, וצרכין למשתריא אילין מן אילין. **פיסקא דנזיר [ו]המצורע מטמאתו לטהרתו.** אוקימנא כדתניא כל אלו שאמרו מותרים לגלח במועד בשלא היה להן פנאי, אבל היה להן פנאי, אסורין. והנזיר והמצורע אע"פ שהיה להן פנאי לגלח ולא גילחו מותרין, שלא ישהו קרבנותיהם. **תנא** האבל והכהן מותרין לגלח במועד. אוקימנא, באבל שחל שביעי שלו להיות בשבת בערב הרגל. תנא ברא סבר לה כאבא שאול דאמר מקצת היום ככולו, ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן. וכיון דשבת הואי אנוס הוא לפיכך מגלח במועד. ותנא דידן סבר לה כרבנן כו'. כהן נמי, כגון דשלים ליה משמרתו ברגל כו'. ופשוטה היא. **ת"ר** תכפוהו אבליו זה אחר זה, פי' קודם שישלים ימי אבל זה מת לו מת אחר וכן עוד בתוך ימי אבל זה מת לו מת אחר, הכביד שערו, מיקל בתער, ומכבס כסותו במים, ואמר רב חסדא, נוטל שערו בתער, ולא במספריים. מכבס במים לבדם, ולא בנתר ולא בחול. זאת אומרת אבל אסור בתכבוסת. **ת"ר** כשם שאסור לגלח במועד, כך אסור ליטול צפרנים, ור' יוסי מתיר ליטול צפרנים במועד ובאבל. ואסיקנא כשמואל דאמר הלכתא כדברי המיקל באבל. דאמר שמואל

א) בירושלמי איתא שאילו נגזרה גזרה כשם שנגזרה בימי אליהו וכו'. ב) במשנה שלפנינו ליתא זה אבל בירושלמי משמע דגרים כן.

מסורות הש"ס

א) חגיגה ה: נדרים ז: ע"ש סוטה מו:, ב) לקמן יט:, ג) [לעיל טז: פסחים ד. וש"נ], ד) סוכה נה:, ה) [לעיל יד. תוספתא פ"ב], ו) תענית יג., ז) לעיל טו., ח) [תוספתא פ"ב], ט) [שייך לע"א], י) רש"א, כ) [נזיר מו.], ל) גי' רש"א מיס, מ) [ע"ש דאי' ריב"ן],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שלא ישהו כו' דלא עביד קמי רגל ואי אסרינן להו במועד: (ב) תוס' ד"ה ותנא כו' אבל תימה דהיכי פשיטא ליה דלתנא דידן לא שרינן ממאי דלא תני במתני' כו' באבדה לו אבדה ולא פשיטא ליה דאינו מגלח מדלא תני לה: (ג) ד"ה ושמואל כו' ומקשה התם תרתי למה לי ה"נ קשיא תרתי למה לי וי"ל דאיצטריך הכא:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ותנא דידן וכו' דאיכא למימר תנא ושייר. עיין שבת דף עה ע"ב תוספות ד"ה חסר אחת וכתובות רפ"ג תוספות ד"ה ועל הכותית:

מוסף רש"י

כל מקום שנתנו חכמים עיניהם. לאדם שנידו, או מת או נופל בעניות (נדרים ז:). **בשלשה פרקים בשנה.** בשלשה רגלים (סוכה נה:). **באימורי הרגלים.** בעורות של עולות ובחזה ושוק של שלמי חגיגה הבאות מחמת הרגל (שם). **ובחילוק לחם הפנים.** אם אירעה שבת ברגל שבשבת מסלקין אותו ומסדרין לחם אחר תחתיו כדכתיב (ויקרא כד) ביום השבת יערכנו (סוכה שם). **מיקל בתער.** דשקיל פורתא מנייהו, ובתער, דרך שינוי (תענית יג.). **בנתר.** קרקע הוא או אבן שקורין קרי"א בלע"ז (שם).

מוסף תוס'

א. דכיון דבעינן למצוה לשלח תחת הדוד אין לנו לבטל מצוה זו לחייבו להביא קרבנותיו בלא גלוח, ועוד שהוא עצמו לא יתרצה להביא קרבנותיו אם לא נתיר לו לגלח. שיטה לתלמיד ר"י מפאריס. ב. יש לשאול איך אפשר שיהיה שמיני בשבת והא אין קוברין בשבת [וי"ל]. המכתם. ג. בערב שבת אע"פ שאינו אלא שביעי. שיטה לתלמיד ר"י מפאריס. ד. הואיל ונתנה גזירת ל' להדחות אצלו ומותר לגלח בערב הרגל אם לא היה שבת, מפני כבוד הרגל מותר לו לגלח בערב שבת ואמרינן בהאי גוונא יום שביעי עולה לכאן ולכאן. שיטה לתלמיד ר"י מפאריס. ה. ואם חל שביעי שלו בערב הרגל (בחול) וכו' בהא ודאי פליגי רבנן עליה ואמרי דלא אמרינן ביום השביעי מקצת ככולו, ואין מותר לו לגלח, אבל הא מודו רבנן שאם חל שמיני שלו בשבת ערב הרגל שמותר לגלח בערב שבת אע"פ שאינו אלא שביעי. שיטה לתלמיד ר"י מפאריס. ו. ודילמא כאבא שאול ס"ל ואבל זה מגלח במועד, ואע"ג דלא קתני ליה לאו ראיה היא דהא קתני כל שמגלחין ונקט מקצייהו, דאי ס"ד דדוקא קתני. ריטב"א. ז. [ועוד] אילו ס"ל דאבל זה מגלח לא סגיא דלא ליתנייה דמידי דאבל מעיקר מכילתין היא וכדקתני לה גבי מי שהפך את זיתיו (יא:), ולאשמועינן דס"ל כאבא שאול, וכיון דלא תני ליה ודאי לית ליה דאבא שאול. ריטב"א. ח. והא דלא קאמר נמי אסור בתגלחת דמילתא דפשיטא היא דכתיב ראשיכם אל תפרעו אבל כיבוס בגדים לא שמעינן בהדיא אלא רמז מאשה התקועית. תוס' הרא"ש. ט. אשמעינן דאפי' במים אסור. תוס' הרא"ש. ואפילו במים צוננין דאילו תכבוסת בחמין פשיטא דהא מיואב שמעינן לה כדאיתא לעיל (טו.). ריטב"א. ועיין מהרש"א. י. תרתי מילי דשמואל למה לי כיון דאמר הלכה כדברי המיקל באבל אמאי איצטריך ליה למימר הכא הלכה כר' יוסי באבל, דה"נ פריך תלמודא בפ' מי שהוציאוהו. שיטה לתלמיד ר"י מפאריס. יא. גבי הא דאמר ר' יוחנן בן נורי חפצי הפקר קונין שביתה. שיטה לתלמיד ר"י מפאריס.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

א הלכה כרבי יוסי במועד ובאבל א) דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל פנחס אחוה דמר שמואל איתרע (א) ביה מילתא על שמואל למישאל טעמא מיניה חזנהו לטופרי דהוו נפישן אמר ליה אמאי לא שקלת להו אמר ליה אי בדידיה הוה מי מזלזלת ביה כולי האי ג) הואי 1 כשגגה שיוצא מלפני השליט ואיתרע ביה מילתא בשמואל על פנחס אחוה למישאל טעמא מיניה שקלינהו לטופריה חבטינהו לאפיה אמר ליה לית לך ג ברית כרותה לשפתים דאמר ר' יוחנן מנין שברית כרותה לשפתים שנאמר 2 ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם ואיסתייעא מלתא דהדור תרוייהו סבור מיניה דיד אין דרגל לא אמר רב ענן בר תחליפא לדידי מפרשא לי מיניה דשמואל לא שנא דיד ולא שנא דרגל אמר רב חייא בר אשי אמר רב ב ובגנוסטרא אסור אמר רב שמן בר אבא הוה קאימנא קמיה דר' יוחנן בי מדרשא בחולו של מועד ושקלינהו לטופריה בשיניה וזרקינהו שמע מינה תלת שמע מינה מותר ליטול צפרנים בחולו של מועד ושמע מינה אין בהן משום מיאוס ושמע מינה מותר לזורקן איני והתניא ד) שלשה דברים נאמרו בצפרנים הקוברן צדיק שורפן ה) חסיד זורקן רשע טעמא מאי שמא תעבור עליהן ו אשה עוברה ותפיל אשה בי מדרשא לא שכיחא וכי תימא זימנין דמיכנשי להו ושדי להו אבראי כיון דאשתני אשתני אמר רב יהודה אמר רב זוג בא מחמתן לפני רבי ומר זוטרא מתני זוג בא מחמתן לפני רבי ובקשו ממנו צפרנים והתיר להם ואם בקשו ממנו שפה התיר להם ושמואל אמר אף בקשו ממנו שפה ג והתיר להם אמר אביטול ספרא משמיה דרב ו) (פפא) שפה מזוית [א] לזוית אמר רבי אמי ובשפה המעכבת א"ר נחמן בר יצחק לדידי כשפה המעכבת דמי לי ואמר אביטול ספרא משמיה דרב ז) (פפא) פרעה שהיה בימי משה הוא אמה וזקנו אמה ופרמשתקו אמה וזרת לקיים מה שנאמר 3 ושפל אנשים יקים עליה ואמר אביטול ספרא משמיה דרב ח) (פפא) פרעה שהיה בימי משה אמגושי היה שנאמר 4 הנה יוצא המימה וגו': ואלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים: אמר רב אסי א"ר יוחנן ט) ד מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד מתיב ר' ירמיה אלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים כו' הני אין מי שאין לו אלא חלוק אחד לא אמר ליה ר' יעקב לר' ירמיה אסברה לך מתני' אע"ג דאית ליה תרי ומטנפי שלח רב יצחק בר יעקב בר גיורי משמיה דר' יוחנן ה כלי פשתן מותר לכבסן בחולו של מועד מתיב רבא י) מטפחות הידים מטפחות הספרים

רש"י

הלכה כרבי יוסי במועד. דמתיר: איתרע ביה מילתא. בפנחס אחוה י) דפנחס הוה אבל: עייל שמואל לישאל ביה טעמא. לדבר על לבו דפנחס: אילו בדידיה הוה. כלומר אילו הייתה אבל: מי מזולזלת ביה כולי האי. באבילות דשקלת לטופרך: ואיתרע ביה מילתא. אבילות: שקלינהו לטופריה חבטינהו לאפיה. זרקינהו מרוב כעס והדר מכנס להו דזורקן רשע: ברית כרותה לשפתים. דכתיב ונשתחוה ונשובה אליכם וכן הוה דחזרו תרוייהו: סבור מיניה דיד. מותר בימי אבלו משום דמאיס דרגל לא: גינוסטרי. מספרים: אין בהם משום מיאוס. מדשקל ליה בשיניה: ושדי ליה לאבראי. ועברה עלייהו איתתא אבראי: כיון דאישתני. מההוא דוכתא דהוו מעיקרא אישתני ולא מזקי: ומר זוטרא מתני. בברייתא דבקשו ממנו לפרנים בימי אבלו ולאו משמיה דרב יהודה: ואם בקשו ממנו שפה היה מתיר להם. כלומר אנא חזינא לדעתיה אי שאלו לגלח השפה היה מתיר להם דאין בהם משום בל תשחית פאת זקנך (ויקרא יט): מזוית לזוית. מסוף הפה לסוף האחר מותר לגלח שהרי מעכבת אכילה ושתיה ומאיס: ולדידי. לאנינא דעתי כל השפה כשפה המעכבת דמי דאנינא לי דעתי: פרמשתקו. אמתו: אמגושי הוה דכתיב הנה יוצא המימה. מחלוקת במס' שבת (דף עה.) חד אמר חרשי להכי יוצא ליאור בשביל מכשפות ואידך אמר גידופי להכי יוצא שאומר לי יאורי ואני עשיתני: ל) מטפחות ידים. שמנגבין בהן ידים משום דמאיס: מ) מטפחות הספוג. שמנגבין בהן עצמן כשיוצאין מבית המרחץ: נ) ושעלו מטומאתן. במועד: מתני'. דקתני אלו מכבסין אע"ג דאית ליה תרי ומטנפי אבל מי שאין לו אלא חלוק אחד דכולי עלמא שרי:

כלי

תוספות

ואיסתייעא מילתא דהדור. תימה דלמא מדה טובה מרובה והוה ליה לאתויי הא דאמר עולא בעלמא (ברכות דף יט. ע"ש) לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן שנאמר שמעו דבר ה' קציני סדום כו' (ישעיה א): ובגנוסטרי אסור. פי' בערוך ס) שהוא כלי המתוקן ליטול לפרנים וכך שמו ומלשון דגנוסטרא אסור משמע שהיה מתיר בין בתער בין במספרים ולאו דוקא בשינים מיהו קאמר בגמרא רבי יוחנן דשקלינהו בשיניו משמע דוקא בשיניו שרי ותימה דלעיל אמרינן הלכה כר' יוסי במועד לדברי הכל ושמא רבי יוחנן סבר הלכה כר' יהודה ומפרש טעמא דמחמרינן במועד טפי מבאבל ס ולא כרב שישא בריה דרב אידי דאמר דברים המותרין בחולו של מועד אסורין בימי אבלו ורבינו תם פירש דכשם שמותר בשיניו כך מותר ליטול לפרניו [בזו] מחבירתה דכל זה חשוב שינוי לענין שבת בפ' המצניע (שבת דף צד:) ושמעתי בשם רבי שמשון בר אברהם שבחול המועד מותר ליטול לפרנים לנשים דקתני בירושלמי גבי ועושה אשה תכשיטיה במועד וחשיב נוטלת שערה ולפרניה ול"ע בהלכות גדולות נמי אמרינן והאשה מותרת בנטילת שער לאחר שבעה ונראה דבאשה נשואה דוקא קאמר ומיירי במעברת סרק על פניה וטופלה בסיד שהוא משום תכשיט שלא תנוול על בעלה אבל בתספורת ממש אסורה וגם בשם רבינו חיים שמעתי שהיה מתיר נטילת לפרנים במועד ובהלכות גדולות פוסק (ב) שבעה אסור בגנוסטרי בשיניו מותר לאחר שבעה מותר אף בגנוסטרי ולא ידענא מנא ליה דברייתא איירי תוך שבעה אי משום דקתני בימי אבלו ה"נ קתני ימי אבלו גבי גילוח והיינו כל שלשים וקאמר כשם שאסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול לפרניו בימי אבלו משמע כל שלשים ואי סברי כר' יוסי יתירו לגמרי וי"ל דסברי כר' יוסי ומסתבר להו דאפילו רבי יוסי היה אוסר בגנוסטרי תוך שבעה דומיא דמועד או שמא (ג) מעשה דשמואל משמע קצת דשקלינהו לטופריה חבטינהו באפיה דמיירי תוך שבעה דוקא דבתוך שבעה היה ובשיניו היה מדקא אמרינן בתר הכי ובגנוסטרי אסור משמע דשמואל לא היה בגנוסטרי ולא אשכחנא דאסר רק תוך שבעה כשהלך רב פנחס לנחמו: בקשו ממנו שפה. יש לפרש על ידי שינוי דומיא דלפרנים ונראה דהכא פירוש דוקא לאחר שבעה: אע"ג דאית ליה תרי ומטנפי. מדלא משני הכא במאי עסקינן בשלא כיבסו לפני הרגל דלא שרינן מי שאין לו אלא חלוק אחד אלא היכא דכבסו לפני הרגל אבל לא כבסו דפשע לא שרי משמע דמי שאין לו אלא חלוק אחד שרי לכבסו במועד אפילו פשע ולא כבסו לפני המועד כך נראה לי ובתוספות מסופק בזה [א] ונראה לי דהכי משמע מדלא מפליג [ב] ונראה דגבי אבל לא שרינן כשאין לו אלא חלוק אחד דהא אפילו אם היו לו מכובסין אסור ללבוש מה שאין כן ברגל ל"ע בכהן שמלה משמרתו ברגל אם מותר לכבס לתנא דלעיל (דף יז:) דתנא כהן ואבל אפילו לתנא דידן אם חל שלישי להיות בעי"ט שאסור ברחילה עד הערב ופירש בקונטרס עד הלילה בצונן או עד חול המועד בחמין ואינו מותר לרחוץ מבעי"ט מיהו כשחל שביעי שלו בערב הרגל דאסור לכבס ולרחוץ כל היום מותר לכבס ברגל [ג] ול"ע אם אמת הוא שמותר מאי טעמא לא תני [ד]:

מסורת הש"ס

א) עירובין מו. לקמן יט: [כ. כב. כו: בכורות מט. חולין נ.], ב) [כתובות כג. סב: ב"מ סח.], ג) [סנהדרין קב. ע"ש], ד) נדה יז., ה) [עי' פי' שכתבו תוס' נדה יז. ד"ה שורפן וכו' בשם הערוך], ו) [בהרא"ש לית'], ז) [בילקוט ובע"י ליתא], ח) [בע"י וגם בתוס' שבת עה. ד"ה אמגושי כו' מוכח דהיא משמי' דרב], ט) תענית כט: לעיל יד. חולין קז:, י) לעיל יד., כ) נ"א דשמואל, ל) [שייך למתני' דלעיל יד.], מ) [ג"ז שייך שם], נ) [ג"ז שייך שם], ס) [בערך נגסטר וגרסתו אמר רב ובנגוסטרי אסור וע"ש שהאריך],

תורה אור השלם

1. יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט: קהלת י ה

2. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: בראשית כב ה

3. בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא עַד דִּבְרַת דִּי יִנְדְּעוּן חַיַּיָּא דִּי שַׁלִּיט עִלָּאָה בְּמַלְכוּת אֲנָשָׁא וּלְמַן דִּי יִצְבֵּא יִתְּנִנַּהּ וּשְׁפַל אֲנָשִׁים יְקִים עֲלַהּ: דניאל ד יד

4. לֵךְ אֶל פַּרְעֹה בַּבֹּקֶר הִנֵּה יֹצֵא הַמַּיְמָה וְנִצַּבְתָּ לִקְרָאתוֹ עַל שְׂפַת הַיְאֹר וְהַמַּטֶּה אֲשֶׁר נֶהְפַּךְ לְנָחָשׁ תִּקַּח בְּיָדֶךָ: שמות ז טו

הגהות הב"ח

(א) גמ' אחוה דמר שמואל איתרע ליה מילתא: (ב) תוס' ד"ה ובגנוסטרי כו' ובה"ג פוסק תוך שבעה אסור: (ג) בא"ד או שמא ממעשה דשמואל משמע קצת מדשקלינהו לטופריה כו' אסור משמע דמעשה דשמואל לא היה:

גליון הש"ס

גמ' אשה עוברה ותפיל. עי' סנהדרין דף נט ע"א תד"ה ליכא: תוס' ד"ה ובגנוסטרי וכו' ולא כרב שישא בריה דרב אידי. לעיל דף יא ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] גמ' לזוית. נ"ב הנחה כל שמעכבת ר' אמי ובשפה המעכבת. כ"ה גירסת בה"ג ועי' רא"ש מש"ס. [ועמ"ש רבינו בא"ח סי' תקל"א]:

מוסף תוס'

א. מי אמרינן כיון שנכנס לרגל מנוול שייך למקנסיה ומיתסר או שמא כיון דאפי' אם כבסו קודם הרגל היה צריך לכבסו במועד משתרי, ומשום דנכנס לרגל מנוול ליכא למיקנסיה דכיון שמצטער הוי מילתא דלא שכיחא, ודמי להא דאמרינן גבי נזיר ומצורע שאע"פ שהיה להם פנאי לגלח ולא גלחו שרו, דלא שייך למקנסיה דודאי לא ישהו קרבנותיהם. שיטה לתלמיד ר"י מפלאיס. ב. והדעת נוטה לפסוק לכל מי שאין לו אלא חלוק אחד דבין כבסו קודם הרגל ובין לא כבסו שמותר לכבסו במועד דלא פלוג רבנן. שיטה לתלמיד ר"י מפלאיס. ג. ואפי' לתנא דמתני' דאסור בגלוח היינו משום דגלוח מתסר כל שלשים יום והרגל לא דחה גזירת שלשים ממנו [דלית ליה מקצת היום ככולו] אבל כבוס שאינו אסור לשום אלא שבעה והרגל הפסיקו מותרת גזירת שבעה דחה כל גזירת שבעה כיון שהיה אנוס קודם הרגל שלא היה יכול לכבס. שיטה לתלמיד ר"י מפלאיס. ד. [י"ל] הא דלא חש למיתני אבל במתני' משום דתני סופא (יט.) הקובר מתו שלשה ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזירת שבעה וכיון דלא נהגא גזירת שבעה משתרי לכבס. שיטה לתלמיד ר"י מפלאיס.

עין משפט נר מצוה

פח א ב מיי' פ"ה מהל' אבל הלכה ג סמג עשין דרבנן ב טוש"ע י"ד סי' שצ סעיף ז:

פט ג מיי' פ"ז מהלכות יו"ט הלכה כ ופ"ה מהל' אבל הל' ג] טור ש"ע א"ח סי' תקלא סעיף ח [וטוש"ע י"ד סי' שצ סעי' א]:

צ ד מיי' פ"ז מהל' יו"ט הלכה כא סמג לאוין סה טור ש"ע א"ח סי' תקלד סעיף א:

צא ה מיי' וסמג שם טוש"ע שם סעיף ג:

מוסף רש"י

שורפן חסיד. חסיד עדיף מלדיק, כשקוברן איכא למיחש דהדרי ומגלו (נדה יז.). מי שאין לו אלא חלוק אחד. דלא סגיא דלא מכבס מפני הסכימה, ואפילו כיבס לפני המועד מותר לכבסה במועד (תענית כט:).

רבינו חננאל

הלכתא כר' יוסי במועד ובאבל. לא שנא צפרנים דיד לא שנא צפרנים דרגל. אמר רב ובגנוסטר אסור. אמר רב שמן הוה קאימנא קמיה דר' יוחנן בבי מדרשא, וחזיתיה דשקלינהו לטופריה בשיניה, וזרקינהו. ש"מ תלת. ש"מ מותר ליטול ציפרנים במועד, וש"מ מדשקלינהו בשיניה, אין בהם משום מיאוס. וש"מ מדזרקינהו, מותר לזורקן. והתניא ג' דברים נאמרו בצפרנים, קוברן צדיק, שורפן חסיד, זורקן רשע. מאי טעמא, שמא תעבור אשה עוברה עליהן ותפיל. ופרקינן אשה בי מדרשא לא שכיחא. וכי תימא זמנין דמכנשו ושדי להו לבראי, כיון דאשתנו אישתני. אמר רב יהודה אמר רב, זוג בא לפני רבי ובקשו ממנו מהו ליטול צפרנים, והתיר להם. ושמואל אמר גם עשית שפה בקשו ממנו, והתיר להם. ואסיקנא, עשיית שפה מזוית לזוית. כלומר, אם צריכה כולה תקון שרי, אבל מקצתה לא. א) הנחה כל שהיא מעכבת. פי' אם עשה שפמו והניח מקצתו שאינו עשוי, מותר ליטלו, כי מעכבתו באכילתו ב) ובכיוצא בה. אמר רב נחמן לדידי שפה כי הנחה מעכבת דמי לי. ואלו כולם שאמרנו בתוך שלשים יום, אבל בשבעת ימי האבל אסור בכולן. שמואל נכנס לבקר פנחס אחיו בימי אבלו, וראה צפרניו גדולים. אמר ליה אמאי לא [שקלית] להו, אמר ליה אילו בך היה מי הוית מזלזל כולי האי. הואי כשגגה [שיוצא] מלפני השליט, ואירע אבל לשמואל. נכנס פנחס אחיו לבקרו, שקלינהו לטופריה חבטינהו באפיה. א"ל לית לך ברית כרותה לשפתים, שנאמר ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליכם. ואיסתייעא מילתא והדרי תרווייהו ואתו. פרעה שהיה בימי משה, הוא אמה וזקנו אמה ופרמשתקו אמה וזרת, לקיים הכתוב ושפל אנשים יקים עליה. מתני' ואלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים כו'. אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו [של מועד]. איני והתנינן אלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים כו' וחשיב להו כל מי שהתירו לו חכמים לכבס במועד, ולא תני מי שאין לו אלא חלוק אחד בהדייהו. ופרקינן [מתני' אע"ג דאית לי' תרין] ומטנפי שרי לכבסינהו לכלהו. משמיה דר' יוחנן אמרו כלי פשתן מותר לכבסן במועד, והני מטפחות דתנינן במתני',

א) עי' הגה' בכה"ג ואולם גי' רבינו יותר נכונה. ב) נ"ל דחסר בדברי רבינו ר' אמי אמר שפה נמי כל שמעכבת וכיוצא בה וכו'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ג) **הספרים.** פירוש להסתפר[א] ומסתפר לכל לותם שהמירו מכמיר ויו"ג הספרים ומטפחת[ע] הספגין[ב] ומירושלמי קתמר עלה מטפחת הספרים [שין] מכבסין לותן במי רגלים[ג] מפני הכבוד ואין נגלה לי להניח ראיה לחייבי בכתבי הקדש לחפילו לחייבי נחותן המספר אינך כבוד המסתפרים שנותנין לותן בפניהם וכשמסתפרין אין כבוד להם בממונפין:

ד) **העולים** מטומאה למהרה. במטורע חייבי הסת מטורע אסור לכבס בשבת לעיל (דף טו.) ומסופק אם נאמר כן בעושה מטומאת מת ונצילה שהרי לכבס בגדיו[ד] או שמרין דוקא מטורע הוחיל ואסור לכבס כל בגדיו שלו מיטו מה שפירש דמטורע חייבי קאמר כן מי שמרין המטורע אינו נוהג להעתו ברגל ג"כ מאי חייבי עולים מטומאה לטהרה חפילו ביומי להעתו נמי מותר לכבס ברגל ללא מצי למימר לה מיבעיא קאמר כלעיל (דף יד:) ללא כן לא שייך שמא יסחו קרקעותיהן דבשלמא גילוח הוא בשעה קרקן אבל כיבוס לא שייך לקרקן ויש לומר לכיבוס נמי שייך לקרקן:

מתקיף לה אבי מאן לימא לן. ומ"ג למאי גופיה שני לעיל מתני' לגיעה לדבי יותן[ה] **ואלו** בותבין במועד. נלמה לכל שני הוו דבר שאבד פן יתום הגותן[ו] או הטדים או ג"ד או יולו למדינת הים[ח]:

ואיגרות רשות. בירושלמי מפרש פריטת שלוס[ט] וים מפרשים ניוזי הטלטון כמו לל תטודע לרשות (מגות פ"ל מ"י)[י]: **אין** בותבין **שטרי** חוב. נמוספות הוא הדין שטר מכירה להא בהדי הלו בותבין במועד לל תזיק שטר מכירה ולי נלתה להא לל תלק קתני משום דתין בותבין שטר מכירה לל על הקרקע ומתרינן לעיל (דף יג.) תין[י] מוכיו בתיס לל לגורך המועד ולגורך המועד פזיטא דשרי והוא הדין לם מכר קולס המועד ועשה הולס לכתוב דשרי במועד להא גמי דבר שאבד רק לם היה לו תולס ולל לכתוב קולס המועד:[כ] **הן** הן דברים הנקנין **באמירה.** נפ' הטשא (במוסות דף קכ:) **ומי** מפורש:[ל] **אמר שמואל שמא יקדמנו אחר.** פימה לי תמלי לם מסני לם בזוז שני לם בזוז לתשון כדמסני פרק שני לסנהדרין (דף כט.) ובפרק קמא לסוטה (דף ג. ופס)[לא]:

טוטוס

הספרים הני אין בלי פשתן לא אמר ליה אביי מתני' אפילו דשאר מיני אמר בר הידיא לדידי חזי לי ימה של טבריה דמפקי לה משיכלי דמני כיתנא בחולא דמועדא מתקיף לה אביי[ס] מאן לימא לן דברצון חכמים עבדי **מתני'** דלמא שלא ברצון חכמים עבדי: **מתני'** [א]ואלו בותבין במועד קדושי נשים וגיטין ושוברין דיוקי מתנה ופרוזבולין איגרות שום ואיגרות מזון שטרי חליצה ומיאונים ושטרי בירורין גזרות בית דין [ב]ואיגרות של רשות: **גמ'** אמר שמואל [ג]מותר לארס אשה בחולו של מועד שמא יקדמנו אחר לימא מסייע ליה ואלו בותבין במועד קדושי נשים מאי לאו שטרי קדושין ממש [ד]לא שטרי פסיקתא ובדרב גידל אמר רב [ה]דאמר רב גידל אמר רב [ו]כמה אתה נותן לבנך כך וכך כמה אתה נותן לבתך כך וכך עמדו וקדשו קנו הן הן הדברים הנקנין באמירה לימא מסייע ליה [ז]אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא מיבמין מפני ששמחה היא לו הא לארס שרי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא לארס דלא קעביד מצוה אלא אפילו לישא נמי דקא עביד מצוה אסור תא שמע דתנא דבי שמואל מארסין אבל לא כונסין [ח]ואין עושין סעודת אירוסין ולא מיבמין מפני ששמחה היא לו ש"מ ומי אמר שמואל שמא יקדמנו אחר והאמר רב יהודה אמר שמואל [ט]בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני שדה פלוני לפלוני אלא שמא יקדמנו אחר ברחמים כי הא דרבא שמיעה לההוא גברא דבעי רחמי ואמר תזדמן לי פלניתא א"ל לא תיבעי רחמי הכי אי חזיא לך לא אזלא מינך ואי לא כפרת בה' בתר הכי שמיעה דקאמר או איהו לימות מקמה או איהי תמות מקמיה א"ל לאו אמינא לך לא תיבעי עלה דמילתא הכי אמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובלי מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה' אשה לאיש מן התורה דכתיב [ו]ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר מן הנביאים דכתיב [ב]ואביו ואמו לא ידעו כי מה' היא מן הכתובים דכתיב [ג]בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת ואמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובלי ואמרי לה במתניתא תנא א"ר ראובן בן אצטרובלי אין אדם נחשד בדבר אלא א"כ עשאו ואם לא עשה כולו עשה מקצתו ואם לא עשה מקצתו הרהר בלבו לעשותו ואם לא הרהר בלבו לעשותו ראה אחרים שעשו ושמח מתיב רבי יעקב [ד]ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על ה' אלהיהם התם להכעיס הוא דעבור [ו]תא שמע [ז]ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה' רב שמואל בר יצחק אמר מלמד שכל אחד קינא לאשתו ממשה התם משום שנאה הוא דעבור ת"ש אמר רבי יוסי [ח]יהא חלקי עם מי שחושדין אותו בדבר ואין בו ואמר רב פפא לדידי חשדון ולא הוה בי לא קשיא הא בקלא דלא דפסיק וקלא דלא פסיק עד כמה [ט]אמר אביי אמרה לי אם [י]דומי דמתא יומא ופלגא והני מילי דלא פסק בין ביני אבל פסק בין ביני ליח לן בה וכי פסק ביני ביני לא אמרן אלא דלא פסק מחמת יראה אבל פסק מחמת יראה לא [א]ולא אמרן אלא דלא הדר נבט אבל הדר נבט לא ולא אמרן אלא דליח ליה אויבים אבל אית ליה אויבים אויבים הוא דאפקוה לקלא: **מתני'** [ב]אין בותבין שטרי חוב במועד ואם נאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב [ג]אין בותבין ספרים תפילין ומזוזות במועד ואין מגיהין אות אחת אפילו בספר עזרא רבי יהודה אומר [ד]כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו

וטווה

הגהות הב"ח

(ס) רש"י ד"ה בפסק כו' הוחיל ולל מממנה לך לנומר:

גליון הש"ם

גמ' מאן לימא לן דברצון חכמים. עיין תשובת מהרי"ע מ"ל סי' פנ:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) גמ' ולל ממרן מלל דלל הדר נבט. נ"ב לעיל ע"ל ע"ש ד"ה הטעינן בערך נבט ועי' בפרש"י דמפרש מלמון ממת. ולוך בשיטה הסד' דלל הדר נבט ובמתני דמפרש"י מעיקרא נבט נמחש וכו' ולפ"ל ד"ה דכר הש"ם לנו קף מהדרי מלמעיל דקף משמיע ל"ק הש בקלא דפסיק וכו' וקף מפרש הש"ם בתמילה עד ממה הוי קלא דלל פסיק וכל דיני ומלוקי קלא דלל פסיק ומשמע קף מהדר מו לפרושי דלקל דפסיק לל ממרן מלל דלל הדר נבט כו' ודוק היטב. לקמ"ו הוי ג' מלוקים בדבר דבקלא דלל פסיק יומא ופלגא מיי כי וודלי משמע. ולקל דפסיק לגמרי דלל הדר נבט לית כי שום ממת. ולקל דפסיק דהדר נבט לף לל הוי מיומא ופלגא ממת עכ"פ מיהא לפקוחי ניה ולל נפיק מתורת מחללה. מוקי מית כי. כלעלמ"ל בכור ודוק היטב. ולפ"י נמוקה בפסחים דף מ"ה ע"ב ד"ה ולמ"ד ומוכח משום דלעגין לחוליו אפשר מבעלמא מיירי ולפסיקה לל מפקיק ולהדר נבט כי נמון הוא:

מוסף רש"י

ואיגרות של רשות. פירוש לגבות שלום (האזרה ח"א סי' עט). שטרי פסיקתא. שמחן ומכלה פוסקין שגאים שבניהם (כתובות קב:) וממון שפוסקין זה לזה (קדושין נ:). הן הן הדברים הנקנין באמירה. גלה קנין שהקדושין קן נמר הדבר דנסכים לגלה דקף מממחני מהדרי נמרי ומקני (שם). שכל אחד קינא לאשתו ממשה. לל תקתרי עם משה (סנהדרין קי:). דומי דמתא. תמודי הטיל (ביבמות כה.).

מוסף תום'

א. שנתלכלכה לו במועד. ד"ה בפסק. ב. שמסתפגים בהן כשיוצאין מבית המרחץ. לקמן פ' מנ"ש. ג. אפי' בחול. ד"ה בפסק. ד. שכל מה שלובשין תוך שבעת ימי ספירן הוא טמא וצריך להחליף בגדיהם או לכבסם. ר"י מגלין יג: ה. מתרץ לעיל תיובתיה דרבא דהוה מותיב לר' יוחנן והכא דחי לה לסיעתא. ציטט לקמן ר"י מפקיס. ו. כן הוא דרך התלמוד בכמה מקומות דזיל הכא קא מדחי לה זיל הכא קא מדחי לה. ציטט לקמן ר"י מפקיס. ז. כגון שכיב מרע הרוצה ליתן גט לאשתו ואם לא יכתבו לו שמא ימות ותזקק ליבם קטן או שמא יבמה עומד במדינת הים ואתה עגונה ימים רבים. ציטט לקמן ר"י מפקיס. ח. אם בעלה יוצא בשיירא או רוצה לפרוש בים ואתה עגונה כל ימיה. ציטט לקמן ר"י מפקיס. ט. וקרינן רשות כלומר אין בהם צורך כל כך, וכל הנך דמתני' משום דבר האבד התירו שמא לא יזדמן לו סופר או ב"ד לאחר המועד, וכן שאלת שלום אדם חפץ לידע בשלום אוהביו קרוביו וריעיו ושמא לא יזדמן לו שליח לאחר המועד, ולא בעינא שינוי כיון דדבר האבד הוא. תוס' כלמ"ש. ועיין ציטט"ש. י. פירוש שהנשיא נותן רשות לזה לדון וללמד לעם הוראותיהן ונקרא פתקא, וכל מי שנטל רשות מבי"ד להיות דיין אם טעה לא ישלם אלא הדר דינא ואם אין בידו שטר המנוי ישלם מביתו ונמצא שהוא יפסיד אם לא יכתבו לו. מיהוי הכ"ן. ועיין קרבן נתנאל. יא. דוגמ שני מזמינין לו לאדם לפי מעשיו והתם מהני תפלה, אלא (י"ל) שבא לומר דאפי' בזוג ראשון דאיכא שמחה יתירא שרי לארס מהאי טעמא כי הא דע"י תפלה יכול האדם לשנות מזלו. ציטט לקמן ר"י מפקיס.

תורה אור השלם

1. וַיַּעַן לָבָן וּבְתוּאֵל וַיֹּאמְרוּ מֵיְיָ יָצָא הַדָּבָר לֹא נוּכַל דַּבֵּר אֵלֶיךָ רַע אוֹ טוֹב:
בראשית כד נ

2. וְאָבִיו וְאִמּוֹ לֹא יָדְעוּ כִּי מֵיְיָ הִיא כִּי תֹאֲנָה הוּא מְבַקֵּשׁ מִפְּלִשְׁתִּים וּבָעֵת הַהִיא פְּלִשְׁתִּים מֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל:
שופטים יד ד

3. בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וּמֵיְיָ אִשָּׁה מַשְׂכֶּלֶת:
משלי יט יד

4. וַיִּחָפְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן עַל יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וַיִּבְנוּ לָהֶם בָּמוֹת בְּכָל עָרֵיהֶם מִמִּגְדַּל נוֹצְרִים עַד עִיר מִבְצָר:
מלכים ב יז ט

5. וַיִּקָּנֵא לְמֹשֶׁה בְּמַחֲנֶה לְאַהֲרֹן קְדוֹשׁ יְיָ:
תהלים קו טז

רבינו חננאל

דלאו כלי פשתן אלא צמר ושל שאר מינין זולתי. אמר בר הדיא אנא חזיתי ים טבריא דמקפי לה משיכלי (ומכבסי בהו) מאני דכיתנא [ומכבסי בהן] בחולי דמועדא. אמר ליה אביי ומאן לימא לן דברצון חכמים עבדו. ירושלמי תני מטפחות ספרים אין מכבסין אותן במי רגלים מפני הכבוד, אלא מכבסין אותן בנתר ובורית. **מתני'** אלו כותבין [במועד] קדושי נשים וגיטין ושוברין דיוקאות מתנות פרוסבולין איגרות שום איגרות מזון שטרי חליצה ומיאונין שטרי ברורין גזירות בית דין איגרות של רשות. ירושלמי (שטרי חוב) [שובריו] אומוליגיאוס. איגרות שום, שום היתומים. איגרות [מזון], מזונות אלמנה כר. עד גזירות בית דין, אלו נגזרי דינין]. ואיגרות של רשות זו שאילת שלום. קידושי נשים אוקימנא שטרי פסיקתא. כמה אתה נותן לבנך כמה אתה נותן לבתך כך וכך ועמדו וקדשו הן הן הדברים הנקנין באמירה. (ירושלמי איגרות של רשות זו שאילת שלום). אמר שמואל מותר ליארס בחולו של מועד. שמא יקדמנו אחר. איני והא איהו דאמר ארבעים יום קודם יצירת הולד בכל יום בת קול יוצאת ומכרזת בת פלוני לפלוני כר'. ופרקינן שמא יקדמנו אחר בתפלה. תנא דבי מנשה מארסין במועד ואין כונסין ואין עושין סעודת אירוסין ולא מיבמין מפני ששמחה היא לו. אבל מחזיר גרושתו. אמר רב מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים, מה' אשה לאיש. מן התורה, שנאמר מה' יצא הדבר. מן הנביאים, דכתיב ואביו (ואמו) לא ידעו כי מה' היא. מן הכתובים, דכתיב בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת. ואמר רב אין אדם נחשד בדבר אלא אם כן עשאו או כולו או מקצתו או הרהר בלבו לעשותו או ראה אחרים שעשאוהו וייסב בעיניו. איני, והכתיב ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על ה' אלהיהם. ופרקינן, התם להכעיס הוא דעבוד. והכתיב וישמע משה ויפול על פניו, ואמר ר' יוחנן שחשדוהו מאשת איש. וכתיב ויקנאו למשה במחנה, מלמד שכל אחד ואחד קינא על אשתו. ופרקינן התם משום שנאה עשו קר. ת"ש דאמר ר' יוסי יהי חלקי עם מי שחושדין אותו ראה בדבר אין בו. ואמר רב פפא לדידי חשדו לי ולא הוה בי. ואסיקנא, בקלא דלא פסיק ובאחרא דלית ליה אויבים. אבל היכא דאית ליה אויבים מעיקרא לאו מלתא היא, אויבים הוא דאפקוה לקלא. **מתני'** אין כותבין שטרי חוב במועד, אפילו אומר אני כותבין לו מלוה שאינה נפרעת או שאין לו מה יאכל, הרי זה יכתוב. אין כותבין ספרים תפלין ומזוזות, ואין מגיהין אות אחת ואפילו בספר העזרה כו'.

אוטווה על יריכו תכלת לציציתו: **גמ'** ת"ר כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו וטווה על יריכו תכלת לציציתו ולאחרים בטובה דברי רבי מאיר ר' יהודה אומר מערים ומוכר את שלו וחוזר וכותב לעצמו ר' יוסי אומר כותב ומוכר כדרכו כדי פרנסתו אורי ליה רב לרב חננאל ואמרי לה רבה בר בר חנה לרב חננאל הלכה בכותב ומוכר כדרכו כדי פרנסתו: וטווה על יריכו תכלת: ת"ר טווה אדם על יריכו תכלת לציציתו אבל לא באבן דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים אף באבן ר' יהודה אומר משמו באבן אבל לא בפלך וחכמים אומרים בין באבן בין בפלך אמר רב יהודה אמר שמואל וכן א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן הלכה בין באבן בין בפלך והלכה כותב כדרכו ומוכר כדי פרנסתו: **מתני'** אהקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל בטלה הימנו גזרת שבעה שמונה בטלו הימנו גזרת שלשים מפני שאמרו גשבת עולה ואינה מפסקת דרגלים מפסיקין ואינן עולין ר' אליעזר אומר משחרב בית המקדש בעצרת כשבת רבן גמליאל אומר הראש השנה ויום הכפורים כרגלים וחכמים אומרים גלא כדברי זה ולא כדברי זה אלא יעצרת כרגלים ראש השנה ויוה"כ כשבת: **גמ'** אמר רב גזרת בטלו ימים לא בטלו וכן א"ר הונא גזרת בטלו ימים לא בטלו ורב ששת אמר אפילו ימים נמי בטלו מ"ט ימים לא בטלו שאם לא גילח ערב הרגל אסור לגלח אחר הרגל והתניא

רש"י

וטווה על יריכו. החוטין אבל לא בידו בין אלבעותיו ובפלך כדרך חול: **גמ' לאחרים בטובה.** ולא בשכר: **מערים ומוכר שלו.** כן עושה כל ימות החג: **כדי פרנסתו.** בהרווחה ולא מיירי במי שאין לו מה יאכל: **אבל לא באבן.** שתולה בחוט כדי שיוכל לשזרו יפה: **מתני' הקובר מתו שלשה ימים קודם הרגל.** הואיל ועיקר אבילות אינו אלא שלשה ימים: **בטלה ממנו גזרת שבעה.** דלאחר הרגל אינו צריך למנות יותר: **שמונה ימים.** קודם הרגל בטלה ממנו גזרת שלשים דהואיל והתחיל יום אחד מן השלשים אינו צריך לשמור כלום לאחר הרגל דין שלשים אלא מותר לאלתר בתכבוסת בגיהוץ ותספורת: **שבת עולה.** אירע שבת בימי אבלו עולה למנין שבעה: **ואינה מפסקת.** דלאחר שבת צריך להשלים שבעה ימי אבלות עם השבת: **והרגלים מפסיקין.** דכי קבר מתו שלשה ימים קודם הרגל מפסיק האבילות לגמרי ולאחר הרגל אין משלים כלום: **ואין עולין.** דכי קבר מתו בתוך הרגל דלא בטלה ממנו גזרת ז' אין ימי הרגל עולין למנין ז' ימי אבילות אלא לאחר הרגל צריך לישב ז' ימי אבילות זו היא סברתי. אבל בהעתק מצאתי ואין עולין דכי קבר את מתו שני ימים לפני הרגל דלא בטלה ממנו גזרת שבעה אין ימי הרגל עולין למנין שבעת ימי אבלו אלא לאחר הרגל צריך לישב ה' ימי אבלות להשלים לשני ימים שנהג לפני הרגל (א) ואני אומר כי טעות סופר הוא דמה שנזכר שלשה ימים לפני הרגל לאו דוקא ואפילו שעה אחת לפני הרגל בטלה ממנו גזרת שבעה דהרגל מפסיק: **משחרב בית המקדש.** שאין לעצרת תשלומין כל ז' ואינו אלא יום אחד: **כשבת.** ודינו כשבת דעולה ואינה מפסקת: **ראש השנה כשבת.** הואיל ואינו אלא יום אחד: **גמ' גזרת.** שלשים בטלו אבל ימים לא בטלו שלשים יום לא בטלו דעדיין תלויין ועומדים: **מאי טעמא ימים לא בטלו.** כלומר באיזה ענין לא בטלו ימים: **שאם לא גילח ערב הרגל.** דכי בטלו גזרת שלשים ואיבעי ליה לגלוחי ערב הרגל ולא גילח: **אסור לגלח אחר הרגל.** כל שלשים יום:

תוספות

וטווה על יריכו תכלת לציציתו. פירוש ע"י שינוי אבל בתפילין אי אפשר בשינוי שצריך כתיבה תמה ובעשיית תפילין וציצית לא איירי במתני' ושמא אין איסור כי אם בכתיבה וטוייה ומה שנהגו לכתוב בעוגל[א] לא מלינו היתר[ב] (ג) וכן פירש בתוספות הרב בשם רבו ואפילו על ידי הדחק על יהודי אחד שתפוס היה התירו בדוחק גם על ידי היפוך שהוא נקרא מלך אחר[ג] לא היו מתירין וגם אי לא אסור משום מלאכה הא אסרינן ° אפילו טירחא דלאו מלאכה בפרק קמא (דף ד.) מיהו נהגו לומר דמתני' לא איירי על ידי היפוך ויש כותבין על ידי חילוק האות[ד] וכן היה עושה רבי זקני והיו"ד שאי אפשר[ה] היה כותב בכתב הפוך[ו]: **רבי יהודה אומר מערים.** לכאורה מחמיר יותר מרבי מאיר שהתיר לאחרים ובתוספות פירשו דרבי מאיר אינו מתיר אלא בהערמה ולא הבנתי: **רבי יוסי אומר כותב ומוכר כדי פרנסתו.** דשרי לגמרי לאחרים בשכר ודוקא כדי פרנסתו ולכאורה מיקל מכולהו וכן פי' הר"א עוד פי' דכולהו הוי שרי כדי פרנסתו דאין לו מה יאכל ולא איירי אלא כשיש לו מה יאכל ומחמיר רבי יוסי יותר מכולהו ולישנא לא משמע הכי דהוה ליה למימר אינו כותב אלא כדי פרנסתו מיהו במילתא דרבי יהודה קשה נמי קצת דהוה ליה למימר אינו כותב אלא כדי פרנסתו על ידי אחרים או על ידי הערמה והשתא מתני' אתיא כרבי מאיר ויש מפרשים דכדי פרנסתו נמי לא משמע דאין לו מה יאכל (ד) שרי[ז] דהואיל דצורך מצוה מותר להשתכר בה דבחנם לא ירצה לעשות כן[ח] ומתניתין פירש בתוספות הרב דפליגא אכולהו ותנא אחר הוא וה"ר יונה פירש דאתיא כתנא קמא והכי פירושו אין כותבין ספרים תפילין ומזוזות כדי למוכרם או כדי להניחם ועוד פי' דאתיא כרבי יוסי לפי מה שפירש שרבי יוסי מחמיר ואין ראיה מכאן שמותר להניח תפילין[ט] דדלמא רבי מאיר ורבי יהודה לטעמייהו דסבירא להו פרק המוצא תפילין (עירובין דף צו: ושם) שבת זמן תפילין[י] [ורבה בר בר חנה נמי הכי מלי סברי ואע"ג דכולהו אמוראי דפרק הקומץ רבה (מנחות דף לו: ושם) משמע דאית להו שבת לאו זמן תפילין הוא[יא] אבל ר' יצחק בן אברהם היה מביא מן הירושלמי להתיר להניח דאמר בירושלמי חד בר נש אובד תפילוי בחולא דמועדא אתא לקמיה דרב חננאל פי' שיכתוב לו לפי שהיה סופר כדאיתא במגילה (דף יח:) שלחיה לקמיה דרבה בר בר חנה אמר ליה זיל הב ליה תפילך ואת כתב לך דתנן כותב אדם תפילין לעצמו אתא לקמיה דרב אמר ליה כתוב ליה פירוש בלא הערמה מתני' פליגא על רב כותב אדם תפילין ומזוזה לעצמו הא לאחר לא רב פתר לה בכותב להניח פירוש רב מעמיד המשנה להניחם אחר המועד אבל להניחם במועד שרי[יב] ובהלכות גדולות פסק דאסור להניח תפילין בחולו של מועד ולטעם שממעט שבתות וימים טובים מימים ימימה מסתבר שפיר דממעט חולו של מועד ולמאן דדריש (מנחות דף לו:) מלך לאות יצאו שבתות וימים טובים שהן בעצמן אות יש לומר לפי שאין עושין מלאכה כי אם בדבר האבד[יג] אבל קשיא למאי דפרישית לעיל (דף ב. ד"ה משקין) דמלאכה דחול המועד מדרבנן היכי ממעט להו[יד] יש לומר הואיל ואוכל מצה ויושב בסוכה אין צריך אות[טו] ואם הוא אמת דבחול המועד חייב בתפילין יש לומר הואיל ועושין מלאכה בו אין אות[טז] ומימים ימימה נמי לא ממעט אלא יום טוב דחלוק משאר ימים: **הקובר את מתו.** להכי נקט קובר דאבילות מתחלת משעת סתימת הגולל כדאמרינן לקמן (דף כז.): **שלשה ימים.** כך הוא עיקר אבילות לכמה מילי[יז] ואמרינן לקמן (שם:) שלשה ימים לבכי: **מאי טעמא לא בטלו.** הכא הוה ניחא טפי לגרוס ימים לענין מאי לא בטלו ואין צריך להגיה דהיא היא[יח]: **שאם לא גילח ערב הרגל כו'.** ונראה לי דה"ה לא כיבס ולא רחץ ערב הרגל אם מותר לרחוץ ולכבס מבערב יו"ט ולא כיבס ולא רחץ לא יכבס ברגל[יט] והשתא ניחא הא דקתני גזרת שבעה בטלו הא ימים לא בטלו ומיהו קשיא לן דקאמר בסמוך שכבס שמלות שלשה מבטלת גזרת שבעה אפילו לתנא קמא דמבטלת אפילו ימים שמביא אבא שאול ראיה למנות שלשים שבטלו לגמרי אפילו ימים והרי"ן פי' דדוקא לא גילח אבל לא כיבס לא דמותר לכבס אפילו לא כיבס שהוא צורך גדול יותר ואין נראה לי טעמו דאם הוא צורך גדול כ"ש שיש לנו לקנסו בשלא עשה קודם הרגל ונכנס ברגל[כ] ולפירוש הקונטרס דמפרש לקמן שאם חל שלישי להיות ערב הרגל שאסור ברחילה עד הערב זהו עד שתחשכה אם כן לא שייך לקנסו במה שלא רחץ ולא כבס וא"כ ימים לענין מאי לא בטלו גבי שבעה מיהו יש לומר דאם לא רחץ ברגל אסור לרחוץ אחר הרגל ועוד יש לומר אגב דנקט סיפא גזרת נקט ברישא גזרת ועוד נראה לי דרישא ה"פ שלשה ימים בטלה גזרת שבעה הא שני ימים לא בטלה גזרת מ"מ פי' אמת מדקאמר בסמוך שכבס שגזרת שלשה מבטלת גזרת ז' כו' משמע שזה פשוט אפילו לת"ק והשתא תימה לי דכי משני שאם לא גילח בו תינח סיפא אבל ברישא דקאמר בטלה הימנו גזרת ז' אמאי נקט גזרת ולענין מאי קאמר ימים לא בטלו וי"ל דאגב דנקט סיפא גזרת תנא נמי רישא גזרת ועוד נראה לי דרישא ה"פ שלשה ימים בטלה גזרת ז' הא שני ימים בטלו גזרת הא ימים לא בטלו לענין דנוהג דברים שבצינעא:

והתניא

עין משפט נר מצוה

צח א ב מיי' פ"ז מהלכות י"ט הלכה יג טוש"ע א"ח סי' תקמה סעיף ג:
צט ג מיי' פ"י מהל' אבל הלכה א סמג עשין ב טוש"ע י"ד סי' ת סעיף א:
ק ד מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סי' שצט סעיף [א] ב [וטוש"ע א"ח סימן תקמח סעיף ז]:
קא ה מיי' שם טור ש"ע י"ד סימן שצט סעיף ו [וטוש"ע א"ח סימן תקמח סעיף יא]:
קב ו מיי' שם טוש"ע י"ד שם סעיף ח:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שמונה ימים וכו' מותר לאלתר בתכבוסת. עי' יבמות דף מג ע"א ברש"י ד"ה מקום שמותר ועיין לקמן דף כג ע"א תוס' ד"ה כל שלשים: ד"ה ואין עולין וכו' ג"י לאו דוקא. קשה לי הא בהדיא מבואר לקמן דף כ ע"א דלתנא דמתני' הכהלה ג"י דוקא כדאמרי' שם הלכה כתנא דידן דאמר שלשה וכו': תוס' ד"ה וטווה וכו' אפי' טירחא דלאו מלאכה. עי' לעיל דף יב ע"ב תוס' ד"ה מכניס:

רבינו חננאל

ת"ר כותבים תפילין ומזוזות לעצמן, ולאחרים בטובה, דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומר מערים ומוכר וחוזר וכותב לעצמו, ר' יוסי אומר כותב ומוכר כדרכו כדי פרנסתו. אורי ליה רב לרב חננאל הלכה כותב ומוכר כדרכו כדי פרנסתו. וטווה אדם על יריכו תכלת לציציתו. אסיקנא אמר רב יהודה אמר שמואל, וכן אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן, טווה אדם בין באבן בין בפלך. והלכה כותב ומוכר כדרכו כדי פרנסתו. **מתני'** הקובר את מתו ג' ימים קודם לרגל בטלה הימנו גזירת שבעה, קברו קודם לרגל שמונה ימים בטלה הימנו גזירת שלשים, מפני שאמרו, שבת עולה ואינה מפסקת רגלים מפסיקין ואינן עולין. כו'. אמר רב גזירות בטלו ימים לא בטלו. פי' גזירות בטלו, נדחו גזירות האבילות מפני הרגל, שיש לו לגלח וזולתי זה מגזירות האבילות. ואם לא גילח ערב הרגל אסור לו לגלח אחר הרגל, כי ימים לא בטלו.

מסורת הש"ס

א) מיר טו., ב) [ע' תוס' לקמן כד. ד"ה עלרת], ג) תוספ' ע"ז לקמן כד., ד) אלא כדי פרנסתו דיינו בהרווחה שרי וכו' כן הוא גירסת מהרש"א.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואין עולין כו' (ואני אומר כי טעות סופר הוא וכו' דהרגל מפסיק) תא"מ ונ"ב הדבר פשוט שאיזה תלמיד טועה כתבו בגליון דהא מוכח לקמן דף כ דלתנא דידן [דוקא שלשה ימים]: (ב) תוס' ד"ה וטווה כו' לא מלינו היתר בזה וכן פירש כו' ואפילו ע"י הדחק אסור ועל יהודי אחד:

מוסף רש"י

בטלה הימנו גזרת שבעה. שאין צריך להשלים אחר הרגל ז' ימי אבלות, דכיון דעיקר האבלות דהיינו ג' ימים ראשונים הוו קודם לרגל, ביטל הרגל את האחרונים (נזיר טו.). שמונה. אם קברו ח' ימים לפני הרגל, כיון דיום אחד של שלשים היה קודם הרגל ביטל הרגל ממנו גזרת שלשים (שם).

מוסף תוס'

א. או בעקום. האגור סי' תרפ"ו. ב. כיון שאות אחת אסור להגיה כ"ש זה שהוא כתב גמור. שם. [ו]פי' ר"י הנוהגים לכתוב איגרות עגולים איסור גמור הוא דלכל הפחות יש בה אות אחת כהוגן. האגודה. אלא צריך שינוי בכל אות ואות לעשות אותיות חתוכות. כל בו הל' חוה"מ סי' ס'. ג. שמצד השנית נראין ובאותו צד שכותב אינן נראין. שלטי הגבורים. וכ"ה באגור סי' תרפ"ו. ד. כדאיתא לעיל (י.) אומן מכליב. תשב"ץ סי' קפ"ז. ה. לפי שאינו יכול לשבר היוד. שם. ו. [או] יעשה רק נקודה אחת במקום היוד. שם. ז. כדי להרויח פרנסתו מרווחת דאי שאין לו מה יאכל לכו"ע שרי. תלמיד הרשב"א. ח. [ו]אפילו יש לו מה יאכל ויש לו כדי פרנסתו במועד שרי למכתבינהו כדי שיתפרנס בריוח בתוספת שכרן, ולא מצינן לפרש כדי פרנסתו שאין לו מה יאכל דא"כ מה איריא הנך אפי' כל מלאכה נמי, ולא תיפשיט מינה דבדעלמא הרווחה שריא דשאני הכא משום דאיכא צד דמצווה שריא. המכתם. ט. דאי לא למה כותב לעצמו. מיוחס הר"ן. דאי משום לאחר המועד מה לי לעצמו מה לי לאחרים למה מותר לכתוב לעצמו שאין זה צורך פרנסתו. מנחות לו: תוד"ה יצאו. י. דתניא פ"ט דעירובין (צו.) המוצא תפילין מכניסן זוג אחד האיש ואחד האשה דברי ר"מ ר"י אומר בד"א בישנות אבל בחדשות אסור, ומוכיח התם מדקתני אשה אלמא

תפילין לאו הוי זמן גרמא, אלא בין שבת בין לילה הוי זמן תפילין, אבל אנן דקי"ל יו"ט ושבת לא הוי זמן תפילין א"כ אף חוה"מ לאו זמן תפילין. התרומה סי' ר"נ. יא. בפ' הקומץ רבה תניא ר"ע אומר יכול יניח אדם תפילין בשבתות ובימים טובים ת"ל והיה לאות על ידך ולטוטפות בין עיניך, מי שצריכין אות יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות, פי' רבינו אליקים זצ"ל דכתיב ובין בני ישראל אות היא. או"ז הל' תפילין סי' תקפ"ט. יב. פי' להניחם עד לאחר מועד לעצמו כותב במועד כדי שיהיו מזומן בידו כדי להניחם אחר המועד מיד, אבל לאחר לא, אבל להניח במועד אף לאחר מותר. אגודהס תפלות תוס' ת"פ. ולא נהירא למדחי דסברי כר' יהודה דשבת ויו"ט זמן תפילין. שם. [ו]מסתמא רבה בר בר חנה ורב ס"ל כהלכתא דשבתות וימים טובים לאו זמן תפילין הוא ולהכי אסור בחוה"מ דהוי שרי לכתוב תפילין בחוה"מ בלא צורך פרנסתו. התרומה סי' ר"נ. יג. שא"צ אות דאסור במלאכה בדבר שאינו אבד. עירובין לו. תוד"ה יצאו. יד. היאך נאמר דחולו של מועד יקרא אות וכו' אפשר שימים שמותרים מדאורייתא במלאכה יהיו אות. או"ז הל' תפילין סי' תקפ"ט. טו. מפני שיש בהם אות ג"כ, בפסח אות של חמץ ובסוכות אות של סוכות ולולב. ריטב"א. טז. אע"ג דאסור בפסח וחייב לישב בסוכה בחג הסוכות אות הן מקרא אות וכו' או"ז הל' תפילין סי' תקפ"ט. יז. לענין שאלת שלום ולענין איסור מלאכה לעני כדלקמן. ריטב"א. יח. רב שישא בריה דרב אידי לא היה יודע פירושא דמילתיה דרב הונא ולכך היה שואל לענין מה לא בטלו הימים והלא אין עליו דין אבלות עוד כיון דבטלו הגזירות. שיטה לתלמיד ר"י מפלאיס. יט. דטעמא מאי אמרינן שאם לא גלח ערב הרגל שאסור לגלח אחר הרגל משום דקנסינן ליה כשנכנס לרגל מנוול ה"נ נימא ברחיצה. המכתם. כ. ותירצו בתוס' דפשיטא לן דעל רחיצה לא קפדינן שאינו נוול כ"כ הנראה לעינים ואין כבוד הרגל מתמעט כ"כ בזה. ריטב"א.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות